บทที่ 5
สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการคัดแยกมูลฝอยของประชาชน ในเขตเทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์และอำนาจการทำนายพฤติกรรมการคัดแยกมูลฝอยของปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา ลักษณะที่อยู่อาศัย การครอบครองที่อยู่อาศัย รายได้เฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือน และจำนวนสมาชิกในครัวเรือน ปัจจัยทัศนคติ ความรู้ แรงจูงใจ การรับรู้ข่าวสาร และการมีส่วนร่วมของชุมชนในการคัดแยกมูลฝอย กับพฤติกรรมการคัดแยกมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา

แจกแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างประชาชนในเขตเทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา ตามขนาดตัวอย่างที่คำนวณได้จำนวน 367 ชุด และเพื่อป้องกันการเก็บรวบรวมข้อมูลได้ไม่ครบ จึงกำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างให้มากกว่าที่คำนวณได้ โดยแจกแบบสอบถามเผื่อเป็น 400 ชุด ซึ่งใช้ระยะเวลาเก็บและรวบรวมแบบสอบถาม 1 เดือนตั้งแต่วันที่ 15 เดือนกุมภาพันธ์ ถึงวันที่ 15 เดือนมีนาคม พ.ศ. 2554 ได้รับแบบสอบถามที่มีความครบถ้วน กลับคืนจำนวน 370 ชุด คิดเป็นร้อยละ 92.5 ของแบบสอบถามที่แจกทั้งหมด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในการพรรณนาลักษณะกลุ่มตัวอย่างและทดสอบสมมติฐานในการศึกษา คือ ข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา ลักษณะที่อยู่อาศัย การครอบครองที่อยู่อาศัย รายได้เฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือน และจำนวนสมาชิกในครัวเรือน ทัศนคติ ความรู้ แรงจูงใจ การรับรู้ข่าวสาร การมีส่วนร่วมของชุมชน และพฤติกรรมการคัดแยกมูลฝอย วิเคราะห์ด้วยจำนวน (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และวิเคราะห์หาความสัมพันธ์และอำนาจการทำนายของปัจจัยส่วนบุคคล ทัศนคติ ความรู้ แรงจูงใจ การรับรู้ข่าวสาร และการมีส่วนร่วมของชุมชน กับพฤติกรรมการคัดแยกมูลฝอย โดยวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทำให้ได้ข้อสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะดังนี้

มหาวิทยาลัยบูรพา Burapha University

สรุปผลการวิจัย

1. ประชาชนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 53.5 อายุเฉลี่ย 37.8 ปี (S.D.=11.4) ประชาชนมีอายุอยู่ในช่วง 20-30 ปี มากที่สุดร้อยละ 34.0 รองลงมามีอายุอยู่ในช่วง 31-40 ปี ร้อยละ 29.2 มีอาชีพเป็นพนักงานบริษัทมากที่สุดร้อยละ 26.5 รองลงมามีอาชีพรับราชการ และค้าขาย ร้อยละ 20.5 และ 18.4 ตามลำดับ จบการศึกษาในระดับปริญญาตรีมากที่สุดร้อยละ 22.4 รองลงมาจบมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 21.1 ลักษณะที่อยู่อาศัยเป็นทาวเฮ้าส์/ห้องแถว มากที่สุด ร้อยละ 37.0 รองลงมาเป็นอาคารชุด/อพาทเม้นท์ และบ้านเดี่ยว ใกล้เคียงกันร้อยละ 28.1 และ 27.6 ตามลำดับ การครอบครองที่อยู่อาศัย เช่าและเป็นของตนเองใกล้เคียงกัน ร้อยละ 54.3 และ 45.7 ตามลำดับ รายได้เฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือน อยู่ในช่วง 5,001-10,000 บาท มากที่สุดร้อยละ 49.2 และมีรายได้ของครัวเรือนเฉลี่ย 14,040.5 บาท มีสมาชิกในครัวเรือน จำนวน 3 คน ร้อยละ 30.8 รองลงมามีสมาชิกในครัวเรือน จำนวน 4 คน ร้อยละ 26.2

2. ประชาชนมีค่าเฉลี่ยคะแนนทัศนคติในการคัดแยกมูลฝอยอยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.70 (S.D.=1.07) จากคะแนนเต็ม 5 คะแนน

3. ประชาชนมีค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้ในการคัดแยกมูลฝอยเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเท่ากับ 12.1 คะแนน (S.D.=1.70) จากคะแนนเต็ม 15 คะแนน ประชาชนส่วนใหญ่มีความรู้ในการคัดแยกมูลฝอยอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 66.2

4. ประชาชนมีค่าเฉลี่ยคะแนนแรงจูงใจในการคัดแยกมูลฝอยอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.45 (S.D.=0.73) จากคะแนนเต็ม 3 คะแนน

5. ประชาชนมีค่าเฉลี่ยคะแนนการรับรู้ข่าวสารอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.70 (S.D.=0.87) จากคะแนนเต็ม 3 คะแนน

6. ประชาชนมีค่าเฉลี่ยคะแนนความเห็นในการมีส่วนร่วมของชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.73 (S.D.=0.81) จากคะแนนเต็ม 3 คะแนน

7. ประชาชนมีค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมการคัดแยกมูลฝอยอยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.04 (S.D.=0.76) จากคะแนนเต็ม 3 คะแนน

8. แรงจูงใจ การรับรู้ข่าวสาร อาชีพรับราชการ อายุ การมีส่วนร่วมของชุมชน ลักษณะที่อยู่อาศัยเป็นอาคารพาณิชย์ และระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์และสามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการคัดแยกมูลฝอยของประชาชน ในเขตเทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา ได้ร้อยละ 47.0 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสามารถสร้างสมการทำนายพฤติกรรมการคัดแยกมูลฝอยของประชาชน ได้ตามลำดับการถดถอยพหุคูณ ดังนี้

มหาวิทยาลัยบูรพา Burapha University

สมการในรูปคะแนนดิบ

$$BEH = 0.610 + 0.305MO + 0.207CO + 0.263OC_2 + 0.005AG + 0.133PA - 0.246HO_3 - 0.014ED$$

สมการในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z'BEH = 0.373\,Z'MO + 0.250\,Z'CO + 0.223\,Z'OC_2 + 0.129\,Z'AG + 0.167\,Z'PA - 0.132\,Z'HO_3 - 0.112\,Z'ED$$

อภิปรายผลการวิจัย

1. พฤติกรรมการคัดแยกมูลฝอย พบว่า ประชาชนมีพฤติกรรมการคัดแยกมูลฝอยระดับดี โดยประชาชนมีพฤติกรรมการจัดเตรียมภาชนะหรือถังคัดแยกมูลฝอย มีการคัดแยกเศษอาหารออกจากมูลฝอยอื่น ๆ และนำไปทำน้ำหมักจุลินทรีย์ และคัดแยกเศษอาหารไปทิ้งในถังมูลฝอยสีเขียวของเทศบาล ขวดพลาสติก ขวดแก้ว ถาดโฟมใส่อาหาร ในถังมูลฝอยสีเหลืองของเทศบาล หลอดฟลูออเรสเซนต์ กระป๋องยาฆ่าแมลงที่เสื่อมสภาพแล้วไว้ในตู้มูลฝอยสีส้มของเทศบาล คัดแยกกระป๋องสีสเปรย์ ถ่านไฟฉาย ขวดน้ำยาล้างห้องน้ำ ออกจากมูลฝอยอื่น ๆ มีการคัดแยกมูลฝอยที่นำกลับมาใช้งานใหม่ได้ ออกจากมูลฝอยอื่น ๆ ได้แก่ ถุงพลาสติก เศษผ้า เศษโลหะ คัดแยกกล่องหรือลังกระดาษ มูลฝอยรีไซเคิล เช่น ขวดแก้ว ขวดพลาสติก เศษเหล็ก เพื่อขายให้กับร้านขายของเก่าหรือธนาคารขยะในชุมชน และมีการให้คำแนะนำคนในชุมชนเกี่ยวกับการคัดแยกประเภทมูลฝอย ทั้งนี้เนื่องจากความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทัศนคติ และ พฤติกรรม ทั้งสามอย่างนี้มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด แต่ละอย่างมักจะเกิดขึ้นโดยอิสระ แต่มักจะเกิดขึ้นรวม ๆ กัน และพึ่งพาอาศัยกัน ซึ่งความรู้และทัศนคติดี จะส่งผลให้พฤติกรรมดี (สุชาติ โสมประยูร, 2542 หน้า 48) ในการศึกษาครั้งนี้ ความรู้มาก ทัศนคติดี จึงส่งผลให้พฤติกรรมดี เช่นเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับชัยพร แพภิรมย์รัตน์ (2545, หน้า 86) พบว่า ประชาชนมีพฤติกรรมการคัดแยกมูลฝอยการปฏิบัติอยู่ในระดับค่อนข้างดี มีการปฏิบัติที่ปฏิบัติมากเป็นลำดับต้น ๆ คือ ขวด เศษเหล็ก หนังสือพิมพ์เก่า เพื่อนำไปขายกับผู้รับซื้อของเก่า และการปฏิบัติในลำดับท้าย ๆ คือ การคัดแยกมูลฝอยอันตราย เช่น น้ำยาล้างห้องน้ำ ถ่านไฟฉาย และการนำเศษผลไม้และเศษผักที่เหลือทิ้งมาทำเป็นปุ๋ยชีวภาพ และสอดคล้องกับณัฐรดี คงดั่น (2546, หน้า 111) พบว่า ประชาชนในเขตมีนบุรีมีพฤติกรรมการคัดแยกมูลฝอยอยู่ในระดับดี โดยพฤติกรรมที่ปฏิบัติเป็นลำดับแรก คือ การคัดแยกประเภทพลาสติก กล่องกระดาษ และหนังสือพิมพ์ไว้ขายหรือนำกลับมาใช้ใหม่

มหาวิทยาลัยบูรพา Burapha University

2. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์และสามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการคัดแยกมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา มีดังนี้

2.1 แรงจูงใจในการคัดแยกมูลฝอย มีความสัมพันธ์เชิงบวก และสามารถร่วมทำนายพฤติกรรมการคัดแยกมูลฝอยได้ โดยประชาชนที่มีแรงจูงใจมากจะมีพฤติกรรมการคัดแยกมูลฝอยดีกว่าประชาชนที่มีแรงจูงใจน้อย จากการศึกษาครั้งนี้ประชาชนมีแรงจูงใจมาก เกี่ยวกับความต้องการด้านความปลอดภัยต่อสุขภาพของตนเองและผู้อื่น รู้สึกสบายใจเมื่อเห็นมูลฝอยจัดเก็บเป็นระเบียบ ชุมชนสะอาด ปลอดภัยจากเชื้อโรค และต้องการช่วยโลกให้น่าอยู่ไปจนถึงลูกหลาน ทั้งนี้เนื่องจากแรงจูงใจ เป็นแรงผลักดันให้คนมีพฤติกรรม และยังกำหนดทิศทางและเป้าหมายของพฤติกรรมนั้นด้วย คนที่มีแรงจูงใจมาก จะใช้ความพยายามในการกระทำไปสู่เป้าหมายโดยไม่ลดละ แต่คนที่มีแรงจูงใจน้อย จะไม่แสดงพฤติกรรม หรือไม่ก็ล้มเลิก ก่อนบรรลุเป้าหมาย (ธนวรรธ ตั้งสินทรัพย์ศิริ, 2547, หน้า 303) สอดคล้องกับวิโรจน์ จิวะรังสรรค์ (2544, หน้า 75) พบว่า แรงจูงใจส่วนบุคคลกับการมีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอยบริเวณทางสาธารณะของเทศบาลขอนแก่นมีความสัมพันธ์กัน และวิษณุ สถานนท์ชัย (2550, หน้า 34) พบว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องอำนวยความสะดวกในเรื่องของการจัดหาภาชนะรองรับมูลฝอยรีไซเคิล รวมถึงการจัดสถานที่สำหรับโครงการ/กิจกรรมคัดแยกมูลฝอยของชุมชน ที่ไม่ไกลจากสถานที่พักอาศัยมากนัก ก็สามารถจูงใจให้ชุมชนและประชาชนให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการคัดแยกมูลฝอย

2.2 การรับรู้ข่าวสารในการคัดแยกมูลฝอย มีความสัมพันธ์เชิงบวก และสามารถร่วมทำนายพฤติกรรมการคัดแยกมูลฝอยได้ โดยประชาชนที่มีการรับรู้ข่าวสารมากจะมีพฤติกรรมการคัดแยกมูลฝอยดีกว่า ประชาชนที่มีการรับรู้ข่าวสารน้อย จากการศึกษาครั้งนี้ประชาชนรับรู้ข่าวสารการคัดแยกมูลฝอย โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ จากคนในครอบครัว/ญาติพี่น้อง ผู้นำชุมชน เพื่อนบ้าน วิทยุชุมชน เจ้าหน้าที่เทศบาล เคเบิลทีวีท้องถิ่น และหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น ซึ่งผลของการรับรู้ข่าวสารทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง 3 ประการ คือ เปลี่ยนแปลงความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรม หากประชาชนได้รับหรือติดตามข่าวสารก็จะทราบเนื้อหาสาระของข่าวสารได้มาก ทำให้เกิดการรับรู้ และเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้ สอดคล้องกับเขมะศิริ นิชชากร (2546, หน้า 79) พบว่า ถ้าประชาชนมีการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการแยกมูลฝอยผ่านสื่อมากขึ้นจะมีผลต่อพฤติกรรมการคัดแยกมูลฝอย สอดคล้องกับชุติมา ตุ๊นาราง (2553, หน้า 54) พบว่า การรับรู้ข่าสารทางโทรทัศน์มีผลต่อพฤติกรรมการแยกทิ้งมูลฝอยของประชาชน และสอดคล้องกับสำเนา อุดมเจริญ (2554, หน้า 61) พบว่า การรับรู้ข่าวสารมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการแยกมูลฝอย เนื่องจากการได้รับข่าวสารบ่อย ๆ ทำให้เกิดการรับรู้ การซึมซาบ นำไปปฏิบัติเป็นประจำจนเกิดความเคยชิน ปฏิบัติจนเป็นนิสัย

และการที่ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการมูลฝอยที่ถูกต้องโดยผ่านสื่อต่าง ๆ โดยเฉพาะสื่อโทรทัศน์ และวิทยุที่ประชาชนนิยมบริโภคมากกว่าสื่อประเภทอื่น จึงส่งผลให้ประชาชนที่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการมูลฝอย มีพฤติกรรมในการจัดการมูลฝอยที่ถูกต้องมากกว่าผู้ที่ไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารหรือได้รับข้อมูลข่าวสารน้อย

2.3 อาชีพรับราชการ มีความสัมพันธ์ และสามารถร่วมทำนายพฤติกรรมการคัดแยกมูลฝอยได้ โดยประชาชนที่มีอาชีพรับราชการมีพฤติกรรมการคัดแยกมูลฝอยดีกว่าอาชีพอื่น เนื่องจากส่วนราชการต่าง ๆ มีนโยบายในเรื่องการจัดการสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะในเรื่องการจัดการมูลฝอย ซึ่งเป็นผลให้บุคคลที่ประกอบอาชีพรับราชการจะได้รับข้อมูลข่าวสาร ความรู้เกี่ยวกับการคัดแยกมูลฝอยมากกว่าบุคคลผู้ประกอบอาชีพอื่น ๆ และตอบสนองนโยบายของหน่วยงานเกี่ยวกับการคัดแยกมูลฝอย จนเกิดความเคยชิน และปฏิบัติอย่างต่อเนื่องจนติดมาถึงพฤติกรรมการคัดแยกมูลฝอยในระดับครัวเรือน จึงทำให้อาชีพรับราชการมีพฤติกรรมในการคัดแยกมูลฝอยดีกว่าอาชีพอื่น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับศุภกิจ ศรีสุชาติ (2540, หน้า 93) และวิภาเพ็ญ เจียสกุล (2536, หน้า 107-108) พบว่า กลุ่มประชาชนที่มีอาชีพรับราชการจะมีพฤติกรรมการจัดการมูลฝอยดีกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพอื่น ๆ แต่ไม่สอดคล้องกับ นริสรา พึ่งโพธิ์สถ (2545, หน้า 50) พบว่า อาชีพไม่มีความสัมพันธ์กับการแยกประเภทมูลฝอย กล่าวคือผู้ปฏิบัติงานในสาขาอาชีพต่าง ๆ ก็ผ่านประสบการณ์การทำงานและรับทราบสาระต่าง ๆ ในแต่ละวันจากสาขาอาชีพของตน ดังนั้นจึงส่งผลให้พฤติกรรมการคัดแยกมูลฝอยไม่แตกต่างกัน และไม่สอดคล้องกับสำเนา อุดมเจริญ (2554, หน้า 59) พบว่า อาชีพไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการจัดการมูลฝอย เนื่องจากอาชีพเป็นส่วนหนึ่งที่บอกถึงสถานะทางสังคม แต่ไม่สามารถบอกถึงพฤติกรรมของบุคคลได้ ทั้งนี้ชุมชนที่ทำการศึกษานั้นไม่มีระบบการจัดการมูลฝอยให้กับประชาชน ทำให้ประชาชนใช้ความเคยชินในการจัดการมูลฝอยที่เคยปฏิบัติกันมา โดยการกองมูลฝอยทุกชนิดไว้บนพื้น เมื่อมูลฝอยมีปริมาณมาก ก็จะกำจัดโดยวิธีการเผากลางแจ้ง ผลการศึกษาจึงพบว่าไม่ว่าจะประกอบอาชีพใด ๆ ก็ตามจะมีพฤติกรรมการจัดการมูลฝอยคล้ายคลึงกัน

2.4. อายุ มีความสัมพันธ์เชิงบวก และสามารถร่วมทำนายพฤติกรรมการคัดแยกมูลฝอยได้ โดยประชาชนที่มีอายุมากจะมีพฤติกรรมการคัดแยกมูลฝอยดีกว่าประชาชนที่มีอายุน้อย เนื่องจากประชาชนที่มีอายุมาก ส่วนใหญ่เป็นผู้มีประสบการณ์ มีความรับผิดชอบสูง มีบทบาทที่ต้องรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม ในขณะเดียวกันก็มีประสบการณ์การร่วมกิจกรรมทางสังคมมากมาย จึงมีแนวโน้มที่ผู้มีอายุมาก จะได้รับทราบปัญหามูลฝอยและเล็งเห็นประโยชน์ของการคัดแยกมากกว่าผู้ที่มีอายุน้อย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของนริสรา พึ่งโพธิ์สถ (2545, หน้า 48)

พบว่า อายุมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการคัดแยกประเภทมูลฝอย โดยประชาชนที่มีอายุมาก แยกประเภทมูลฝอยมากกว่าประชาชนที่มีอายุน้อย ซึ่งไม่สอดคล้องกับมัทนา กิสลัย (2543, หน้า 113) พบว่า อายุมีความสัมพันธ์เชิงลบกับพฤติกรรมการจัดการมูลฝอยในครัวเรือน คือ ประชาชนที่มีอายุน้อยมีพฤติกรรมการคัดแยกมูลฝอยในครัวเรือนดีกว่าประชาชนที่มีอายุมาก

2.5 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการคัดแยกมูลฝอย มีความสัมพันธ์เชิงบวก และสามารถร่วมทำนายพฤติกรรมการคัดแยกมูลฝอยได้ โดยชุมชนที่มีส่วนร่วมในการคัดแยกมูลฝอยมาก ก็จะส่งผลให้ประชาชนมีพฤติกรรมการคัดแยกมูลฝอยดีกว่าชุมชนที่มีส่วนร่วมในการคัดแยกมูลฝอยน้อย เนื่องจากการมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นกระบวนการที่ชุมชนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งหรือหลายกิจกรรม ตั้งแต่ขั้นการร่วมวางแผน โครงการ การเสียสละกำลัง แรงงาน วัสดุ กำลังเงิน หรือทรัพยากรใด ๆ ที่มีอยู่ในชุมชน ประการสำคัญก็คือกระบวนการของการมีส่วนร่วมนั้นจะต้องสอดคล้องกับชีวิตความจำเป็น ความต้องการและวัฒนธรรมของชาวบ้านส่วนใหญ่ในชุมชนด้วย (วิรัช วิรัชนิภาวรรณ, 2530, หน้า 61) และในการศึกษาครั้งนี้ประชาชนเห็นว่า ชุมชนมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์เรื่อง ชุมชนน่าอยู่อาศัยและชุมชนสะอาดเรียบร้อย จึงจะส่งผลถึงพฤติกรรมของคนในชุมชนให้เกิดการคัดแยกมูลฝอยอย่างเหมาะสมเช่นเดียวกัน ดังนั้น การมีส่วนร่วมของชุมชนในการคัดแยกมูลฝอย มีความสัมพันธ์เชิงบวก และสามารถร่วมทำนายพฤติกรรมการคัดแยกมูลฝอยได้ สอดคล้องกับปรีชา กุลละวณิชย์ (2548, หน้า 52) และณัฐรดี คงคั่น (2546, หน้า 113) พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชน มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการคัดแยกมูลฝอยของประชาชน คือ ชุมชนที่มีส่วนร่วมในการคัดแยกมูลฝอยมากจะมีพฤติกรรมในการคัดแยกมูลฝอยมากกว่าชุมชนที่มีส่วนร่วมในการคัดแยกมูลฝอยน้อย

2.6 ลักษณะที่อยู่อาศัยเป็นอาคารพาณิชย์ มีความสัมพันธ์ และสามารถร่วมทำนายพฤติกรรมการคัดแยกมูลฝอยได้ โดยประชาชนที่อาศัยอยู่ในอาคารพาณิชย์ จะมีพฤติกรรมการคัดแยกมูลฝอย น้อยกว่าประชาชนที่พักอาศัยในที่อยู่อาศัยประเภทอื่น เนื่องจากลักษณะที่อยู่อาศัยเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อชีวิตของมนุษย์ ที่อยู่อาศัยเป็นสถานที่ประกอบกิจกรรมที่จำเป็นในการดำรงชีวิต ไม่ว่าจะเป็นการทำธุรกิจ การพักผ่อน การกิน การรักษาความสะอาดร่างกาย เป็นต้น ดังนั้นพฤติกรรมต่าง ๆ ที่แสดงออกมาก็ขึ้นอยู่กับลักษณะที่อยู่อาศัยด้วยเช่นกัน และลักษณะที่อยู่อาศัยที่เป็นอาคารพาณิชย์ส่วนใหญ่จะทำการค้าขาย จึงทำให้มีปริมาณมูลฝอยมาก จึงไม่มีเวลาให้ความสนใจในสิ่งแวดล้อมหรือการคัดแยกมูลฝอยเท่าที่ควร ส่งผลให้ประชาชนที่อาศัยอยู่อาคารพาณิชย์มีพฤติกรรมการคัดแยกมูลฝอยที่น้อยกว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในอาคารลักษณะอื่น ไม่สอดคล้องกับวิภาเพ็ญ เจียสกุล (2536, หน้า 105) พบว่า ลักษณะที่อยู่อาศัยแบบบ้านเดี่ยวมี

มหาวิทยาลัยบูรพา Burapha University

ความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการจัดการมูลฝอย คือประชาชนที่มีลักษณะที่อยู่อาศัยเป็นแบบบ้านเดี่ยวจะมีพฤติกรรมการจัดการมูลฝอยดีกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะที่อยู่อาศัยแบบทาวเฮ้าส์/ตึกแถว คอนโดมิเนียม/อพาร์ทเม้นท์/แฟลต

2.7 ระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์เชิงลบ และสามารถร่วมทำนายพฤติกรรมการคัดแยกมูลฝอย โดยประชาชนที่มีการศึกษาน้อย มีพฤติกรรมการคัดแยกมูลฝอยดีกว่าประชาชนที่มีการศึกษาสูง อาจเป็นเพราะว่าผู้ที่มีการศึกษาน้อย หน้าที่การงาน และความรับผิดชอบไม่สูงมากนักหรือมีการทำงานอยู่กับบ้าน จึงมีเวลาให้ความสำคัญกับสภาพแวดล้อม และการคัดแยกมูลฝอยในครัวเรือนได้มากกว่าผู้ที่มีการศึกษาสูง ในขณะที่ผู้ที่มีการศึกษาสูงอาจไม่ได้ให้ความสำคัญกับการคัดแยกมูลฝอยเท่าที่ควร ซึ่งไม่สอดคล้องกับมัทนา กิสลัย (2543, หน้า 113) พบว่า ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือน คือ ประชาชนที่มีการศึกษาสูงกว่ามีพฤติกรรมการคัดแยกมูลฝอยดีกว่าประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่ำ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัย พบว่า อายุ อาชีพรับราชการ ระดับการศึกษา สามารถร่วมทำนายพฤติกรรมการคัดแยกมูลฝอย ซึ่งประชาชนอายุมากจะมีพฤติกรรมการคัดแยกมูลฝอยดีกว่าประชาชนที่มีอายุน้อย ประชาชนอาชีพรับราชการมีพฤติกรรมการคัดแยกมูลฝอยดีกว่าอาชีพอื่น ๆ และประชาชนที่มีระดับการศึกษาน้อย จะมีพฤติกรรมการคัดแยกมูลฝอยดีกว่าประชาชนที่มีการศึกษาสูง ดังนั้นในการจัดโครงการหรือกิจกรรมการคัดแยกมูลฝอย ควรมีการส่งเสริมกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจนให้เป็นแกนนำในการคัดแยกมูลฝอย ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุมากซึ่งจะเป็นบุคคลที่มีประสบการณ์ และเป็นที่ยอมรับของบุคคลทั่วไปในสังคมไทย มีอาชีพรับราชการซึ่งคนส่วนใหญ่มองว่ามีความมั่นคงในชีวิต และในขณะเดียวกันก็กระตุ้นกลุ่มเป้าหมายให้มีบทบาทในการคัดแยกมูลฝอยมากขึ้น ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุน้อย มีอาชีพแม่บ้าน รัฐวิสาหกิจ รับจ้าง ค้าขาย และพนักงานบริษัท มีลักษณะที่อยู่อาศัยเป็นบ้านเดี่ยว อาคารชุด/อพาทเม้นท์ ทาวเฮาส์/ห้องแถว ให้มีบทบาทในการคัดแยกมูลฝอยเพิ่มมากขึ้น

1.2 จากผลการวิจัย พบว่า แรงจูงใจในการคัดแยกมูลฝอยสามารถร่วมทำนายพฤติกรรมการคัดแยกมูลฝอย ฉะนั้น เทศบาลควรส่งเสริมกิจกรรมร่วมกับชุมชน ซึ่งอาจเป็นการการประกวดหรือให้รางวัลชมเชยแก่ชุมชนที่มี ความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและชุมชนสะอาดและเป็นระเบียบเรียบร้อยจากการคัดแยกมูลฝอย

มหาวิทยาลัยบูรพา Burapha University

1.3 จากผลการวิจัย พบว่า การรับรู้ข่าวสารในการคัดแยกมูลฝอยอยู่ในระดับปานกลาง และการรับรู้ข่าวสารสามารถร่วมทำนายพฤติกรรมการคัดแยกมูลฝอย ดังนั้น หน่วยงานของรัฐควรมีการประชาสัมพันธ์และจัดกิจกรรมให้ข่าวสาร ความรู้แก่ประชาชน เนื่องจากถ้าประชาชนได้รับข่าวสารที่ถูกต้องเกี่ยวกับการคัดแยกมูลฝอยแล้วจะทำให้ประชาชนสามารถถ่ายทอดข่าวสารในการคัดแยกมูลฝอยให้แก่คนในครอบครัว/ญาติพี่น้อง ได้เป็นอย่างมาก และเน้นการรณรงค์และประชาสัมพันธ์ข่าวสารผ่านช่องทาง ได้แก่ ป้ายโฆษณา วิทยุชุมชน เคเบิลทีวีท้องถิ่น และแผ่นพับ/ใบปลิว ให้มากขึ้น

1.4 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการคัดแยกมูลฝอย อยู่ในระดับปานกลาง และสามารถร่วมทำนายพฤติกรรมการคัดแยกมูลฝอย ดังนั้นทางเทศบาลควรให้ชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วมในเรื่องการจัดทำโครงการคัดแยกมูลฝอย และการจัดทำแผนงาน/โครงการในการส่งเสริมความร่วมมือในการคัดแยกมูลฝอย และมีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานในการคัดแยกมูลฝอยร่วมกับทางเทศบาล และชุมชนควรมีเวทีเพื่อจัดประชุมและชี้แจงเพื่อหาวิธีการคัดแยกมูลฝอยในชุมชน

2. ข้อเสนอแนะในการทำการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ตัวแปรที่เลือกมาศึกษา สามารถทำนายพฤติกรรมการคัดแยกมูลฝอยได้ร้อยละ 47.0 ซึ่งจะมีส่วนที่ยังทำนายไม่ได้ร้อยละ 53.0 ดังนั้นจึงควรมีการศึกษาค้นคว้าปัจจัยอื่นที่มีผลต่อพฤติกรรมการคัดแยกมูลฝอย เช่น ระยะเวลาในการอยู่อาศัยในชุมชน ลักษณะการเป็นผู้นำ ฯลฯ

2.2 การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ดังนั้นควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพร่วมด้วย โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก เนื่องจากจะเป็นเครื่องมือการวิจัยที่ช่วยให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องลึกซึ้งเกี่ยวกับประชากร และการใช้การสังเกตก็เป็นอีกเครื่องมือหนึ่งที่ช่วยยืนยันความถูกต้องในพฤติกรรมการคัดแยกมูลฝอยของประชาชนว่ามีพฤติกรรมอย่างนั้นจริง

2.3 ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงทดลอง โดยมีกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ซึ่งกลุ่มทดลอง จะจัดให้ได้รับกิจกรรมต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมเกี่ยวกับ แรงจูงใจ การรับรู้ข่าวสาร การมีส่วนร่วมของชุมชนในการคัดแยกมูลฝอย นำตัวแปรเหล่านี้มาเป็นกิจกรรมในการทดลองและนำผลที่ได้ไปเปรียบเทียบพฤติกรรมการคัดแยกมูลฝอย กับกลุ่มที่ไม่ได้รับกิจกรรมใด ๆ เลย ว่าแตกต่างกันหรือไม่ ซึ่งการศึกษาลักษณะนี้สามารถใช้การประเมินผลของกิจกรรมที่ประสบความสำเร็จไปเป็นแนวทางในการคัดแยกมูลฝอยต่อไปได้

มหาวิทยาลัยบูรพา Burapha University